

NOTARIAAT

OVER DE GRENS

De wereld wordt steeds kleiner en dat heeft ook gevolgen voor (kandidaat-)notarissen. Huizen in en erfenissen uit het buitenland zijn al lang geen uitzondering meer. In deze serie belichten experts de notariële kant van een land waar het Nederlandse notariaat regelmatig mee te maken heeft. Deze keer is dat Curaçao.

‘Juridisch gezien heb je veel meer mogelijkheden’

TEKST Martijn Rip | BEELD Truus van Gog

Twee landen in hetzelfde koninkrijk, daar zal juridisch gezien toch geen verschil tussen zitten? Fout gedacht! En juist omdat het rechtssysteem van Curaçao grotendeels op dat van Nederland lijkt, is een foutje zo gemaakt. Opletten geblazen dus voor notarissen die met het Caraïbische eiland te maken krijgen. Notaris Jan Willem Schenk legt daarom graag de verschillen tussen Nederland en Curaçao bloot.

TESTEERVRIJHEID

Schenk werkte van 1996 tot 1999 ruim drie jaar als kandidaat-notaris op het tropische eilandje voor de kust van Venezuela. ‘Nog steeds reis ik een aantal keer per jaar naar Curaçao. Een substantieel deel van mijn werk heeft ook met het eiland te maken en ik geef er een paar keer per jaar een cursus of lezing in onderwerpen die het notariaat raken.’ Verder volgt Schenk de rechtsontwikkeling op nauwe voet. Daardoor is hij ook goed op de hoogte van de actuele situatie. Want die is alweer anders dan in de tijd dat hij daar als kandidaat-notaris werkte. ‘Curaçao heeft sinds 10 oktober 2010 een bijzondere status. Die dag zijn de Nederlandse Antillen opgeheven en zijn twee nieuwe landen ontstaan: Curaçao en Sint Maarten, net als het bijzonder bestuursorgaan BES.’ Dat staat voor Bonaire, Saba en Sint Eustatius.

‘Mensen hebben volledige testeervrijheid’

Daarna ging onder meer het familierecht op de schop: per 1 januari 2012 is de legitieme portie voor kinderen afgeschaft. ‘Dat betekent dat mensen volledige testeervrijheid hebben. Je ziet daardoor veel vaker gebeuren dat een testament echt maatwerk is. Wel heeft Curaçao de beperking dat niet alle regelingen des doods in het Centraal Testamentenregister kunnen worden geregistreerd. Alleen testamenten. Je ziet daarom veel Nederlanders die op Curaçao wonen toch naar een Nederlandse notaris gaan. Daarnaast geldt nog het oude systeem van trouwen in algehele gemeenschap van goederen.’ Verder verschilt het familierecht niet veel met dat in Nederland.

GEEN VRIJE VESTIGING

Wel anders is het beroep van notaris zelf. Zo hebben notarissen op het eiland niet de vrijheid om zelf het tarief te bepalen. Het gemeenschappelijk Hof van Justitie (voor Aruba, Curaçao, Sint Maarten en BES) stelt de tarieven vast. ‘En vrije vestiging, zoals in Nederland, kennen ze ook niet’, vervolgt Schenk. ‘Er geldt een wettelijk maximum van tien notarissen. Dus kandidaat-notarissen moeten wachten tot een van de notarissen defungeert voordat ze zelf notaris kunnen worden. Afgelopen jaar zijn er drie gedefungeert, nu moeten kano’s weer een aantal jaar wachten op een nieuwe kans.’ En samenwerkingsverbanden zoals in Nederland zijn ook zeldzaam. ‘Als notarissen met elkaar willen samenwerken, hebben ze daar toestemming voor nodig van de kamer van toezicht. Ook als ze bijvoorbeeld samen willen werken met advocaten of fiscaal juristen. Momenteel is er daarom geen enkel notaris-kantoor dat met niet-notarissen samenwerkt.’ Ook anders: de rol van de notaris in het ondernemingsrecht is minder groot dan in Nederland. ‘De overdracht van aandelen, de uitgifte van aandelen en het vestigen van beperkte rechten op aandelen kunnen op Curaçao onderhands plaatsvinden.’

STICHTING PARTICULIER FONDS

Een belangrijk verschil met Nederland is dat het sinds 1 november 1998 mogelijk is om een stichting particulier fonds (spf) op te richten. ‘Dit is een stichting zonder vermogensklem. In Nederland mag een stichting alleen aan

een ideëel of sociaal doel uitkeren, in Curaçao hebben ze die beperking er afgehaald. De stichting mag geen onderneming hebben en draait alleen maar om het beheren van vermogen, zoals aandelen, vastgoed, leningen. De spf wordt zeer regelmatig in Nederland gebruikt. Dat kan, omdat bij ons de incorporatieer geldt: als je rechtsfiguren uit het buitenland naar Nederland verplaatst, vindt geen conversie naar het Nederlands recht plaats.’

CONTRACTSVRIJHEID

Waar het ondernemingsrecht van Curaçao aanvankelijk achterliep, daar is het volgens Schenk inmiddels Nederland voorbij gestreefd. ‘Het is veel flexibeler. En dankzij het incorporatiestelsel kan het over de hele wereld worden gebruikt. Flexibel wordt echter vaak vereenzelvigd met fiscaliteit, maar daar heeft het niets mee te maken. Het is de contractsvrijheid bij het inrichten van statuten die voorop staat.’ En een akte uit Curaçao heeft nog een voordeel: die kan in verschillende talen worden opgesteld. ‘Een oprichtingsakte van bijvoorbeeld een bv moet bij ons in het Nederlands worden verleden. Op Curaçao mag dat in het Nederlands, Spaans, Engels en Papiamentó.’

TRUST

Een andere rechtsvorm die wij in het Nederlands recht niet kennen, maar wel erkennen, is de trust. Voor de oprichting is een gang naar de notaris noodzakelijk. ‘In een trust wordt het vermogen gesepareerd, waarbij de trustee het vermogen beheert. Vervolgens kunnen de trustee het vermogen aan de begunstigde uitkeren.’

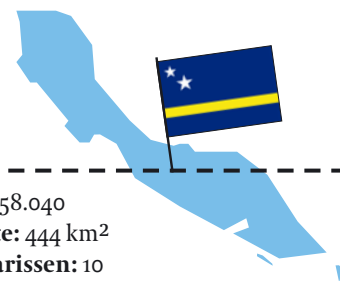
Dat zaken op het Caraïbische eiland anders zijn geregeld, heeft er ook mee te maken dat het niet tot de Europese Unie (EU) behoort. ‘De buitengebieden vallen niet onder de EU-regelingen. Daardoor heeft Nederland wel de flex-bv gekregen, maar die is nog steeds niet zo flexibel als op Curaçao. Zo moet in Nederland een aandeel een nominale waarde hebben, maar op Curaçao is dat niet nodig. Er zijn juridisch gezien gewoon veel meer mogelijkheden.’

DUURDER

Wie zichzelf al met een koud drankje aan de rand van het zwembad bij zijn eigen villa op

Curaçao ziet zitten, moet bij het kopen van die villa wel rekening houden met hogere overdrachtsbelasting. ‘Die is 4 procent, tegen 2 procent hier.’ En ook de benodigde akten zijn duurder. ‘Dat komt door de vaste tarieven. Die zijn substantieel hoger. Door de marktwerking zijn die in Nederland enorm naar beneden gegaan. En hou er rekening mee dat op Curaçao een andere munteenheid wordt gebruikt, de Nederlands Antilliaanse gulden. Die is gekoppeld aan de dollar. Let dus op valutarisico’s.’

Maar het belangrijkste wat Schenk andere notarissen wil meegeven die met Curaçao te maken krijgen, is dat zij goed moeten samenwerken met de lokale notarissen. ‘Want veel zaken zijn net iets anders dan in Nederland. We mogen dan wel één koninkrijk zijn, de juridische en fiscale regelingen verschillen per land.’ ■

CURAÇAO

Inwoners: 158.040

Oppervlakte: 444 km²

Aantal notarissen: 10

Aantal kandidaat-notarissen: 11

Aantal notariskantoren: 8

Notarissen per 100.000 inwoners: 6,3

Opleiding: een studie notarieel recht in Nederland of op Curaçao. Daarnaast is een stageverklaring nodig en moet de kandidaat-notaris minimaal drie jaar werkervaring als kandidaat-notaris op Curaçao hebben om in aanmerking te komen voor de positie van notaris. Daarna is het wachten totdat een van de tien notarissen defungeert. Daarbij gaat de voorkeur vaak uit naar een op Curaçao geboren kandidaat-notaris.

Pensioenleeftijd: 65 jaar

De kamer van toezicht bepaalt op Curaçao de tarieven. Notarissen zijn verplicht zich daaraan te houden, al kunnen ze wel een ontheffing aanvragen. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij heel grote hypotheeklen of bij het zeer hoog kapitaliseren van vennootschappen. De kosten voor de cliënten lopen anders te ver op.